

*Наталія ПАСІЧНИК
Ренат РІЖНЯК*

ДИНАМІКА ПУБЛІКАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ДОСЛІДНИКІВ НУМІЗМАТИКИ

DYNAMICS OF THE PUBLICATION ACTIVITY OF NUMISMATICS RESEARCHERS

Нумізмати́ка, як галузь, вивчає монети, медалі, паперові гроші, що дає можливість дослідникам відтворювати історичні процеси, вивчати економічні та культурні зв'язки, а також оцінювати вплив політичних подій на грошову систему.

Одним із важливих аспектів у сучасних нумізматичних дослідженнях є аналіз публікаційної активності, що допомагає визначити актуальні напрями досліджень, популярність тем у науковій спільноті та рівень міжнародної інтеграції дослідників. Кількісний аналіз публікацій [1] у наукових виданнях (наприклад, індексованих у наукометричній базі Scopus) дозволяє виявити основні тенденції розвитку, визначити лідерів у цій галузі та оцінити вплив міжнародної співпраці. Такий аналіз також допомагає зрозуміти, як часто дослідники обирають певні періоди, регіони чи економічні аспекти нумізматички для своїх досліджень.

Тема публікаційної активності в нумізматичці є важливою, оскільки дозволяє оцінити рівень розвитку цієї галузі науки та її значущість у міждисциплінарних дослідженнях. Наприклад, публікації, пов'язані з нумізматикою, часто охоплюють питання археології, економічної історії, історії мистецтва, що робить їх багатограними й значущими для багатьох дисциплін.

Застосування методів кількісного аналізу при дослідженні періодичних видань з нумізматички дозволяє оцінити, як вони впливають на розвиток нумізматичної науки, які теми є найбільш популярними та які методологічні підходи використовуються найчастіше; ідентифікувати основні тренди в нумізматичних дослідженнях, що передбачає аналіз тематики, методів дослідження, географічного та хронологічного розподілу досліджень і дає можливість зрозуміти, які аспекти нумізматички привертають найбільшу увагу дослідників; зрозуміти, як відбувається формування наукових спільнот у нумізматичці, які автори та інституції є найбільш впливовими і які колабораційні зв'язки існують між ними, що сприяє зміцненню наукової комунікації та співпраці в галузі. Нарешті, кількісний аналіз публікацій Scopus-індексованих журналів з нумізматички може сприяти розумінню динаміки наукової творчості та співпраці.

Огляд актуальних публікацій показує, що кількісний аналіз праць у

нумізматичних виданнях (в тому числі тих, що індексуються наукометричною базою Scopus) є важливим інструментом для розуміння сучасних наукових тенденцій та трендів, а також для ідентифікації ключових та найбільш популярних напрямків досліджень. Для дослідження нами обрані вибірки (представлені в базі Scopus) публікацій таких видань: *Acta Archaeologica Lodziensia* (Польща, індексація в Scopus з 2016 до 2017, з 2019 до 2023 рр.), *Numismatic Chronicle* (Велика Британія, з 2002 до 2023), *Revista Numismatica Hecate* (Іспанія, з 2014 до 2023), *Revue Numismatique* (Франція, з 2002 до 2007, з 2009 до 2023), *Stratum Plus* (Молдова, з 2014 до 2023), *American Journal of Numismatics* (США, з 2019 до 2022), а також генеральна сукупність публікацій видання *The Ukrainian Numismatic Annual* (Україна, індексація в Scopus – 2023 р.). Дослідження дасть відповіді на такі питання: а) яка динаміка публікаційної активності дослідників нумізматики протягом 2002–2023 рр.; б) яка динаміка розвитку різних напрямків досліджень нумізматики.

Для з'ясування показників динаміки публікаційної активності вчених, які досліджують нумізматичну проблематику й публікують результати своїх досліджень у спеціалізованих виданнях, що індексуються наукометричною базою Scopus, нами були проаналізовані часові ряди статистичних показників перелічених вище видань (кількість статей та їхні обсяги) протягом 2002–2023 рр. Загальні результати аналізу відображені на рис. 1.

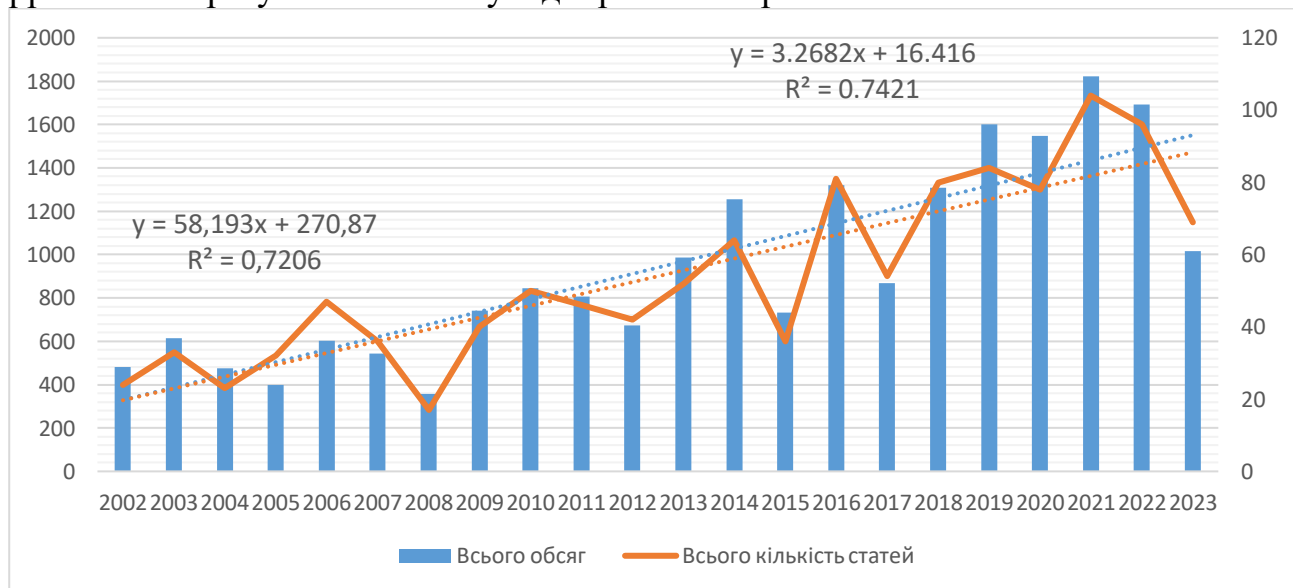

Рисунок 1. Динаміка обсягу та кількості публікацій (2002–2023 рр.)

Динаміка публікаційної активності дослідників нумізматики протягом вказаного періоду є позитивною, що видно наочно з рисунку 1 та зі значень кутових коефіцієнтів лінійної апроксимації обох часових рядів (відповідно: 58,2 та 3,3). Побудовані лінійні тренди обох часових рядів в міру адекватно відображають тенденцію зростання обсягів та кількості публікацій, про що свідчать порівняно високі показники достовірності обох апроксимацій (відповідно: 0,72 та 0,74).

Для вивчення особливостей динаміки розвитку різних напрямків

досліджень нумізматики були обрані такі напрямки наукових пошуків у вказаних вище виданнях: «Антична нумізматика», «Нумізматика Візантійської імперії та християнського сходу», «Середньовічна нумізматика», «Нумізматика нового часу», «Новітня нумізматика», «Східна нумізматика», «Загальні питання організації та проведення нумізматичних досліджень», «Цифровізація нумізматичних досліджень». Нами проведений аналіз часових рядів зі статистичними даними щодо динаміки зміни обсягу та кількості публікацій з кожного із вказаних напрямків протягом досліджуваного періоду. Результати такого аналізу засвідчили, що розвиток публікаційної активності дослідників кожного з напрямків нумізматичних наукових пошуків має позитивну динаміку, хоча й з різними темпами. Це чітко проглядається з різних кутових коефіцієнтів відповідних лінійних апроксимацій. Найбільш активний ріст спостерігається в розвитку обсягів та кількості публікацій за напрямками «Антична нумізматика» та «Середньовічна нумізматика» (рис. 2).

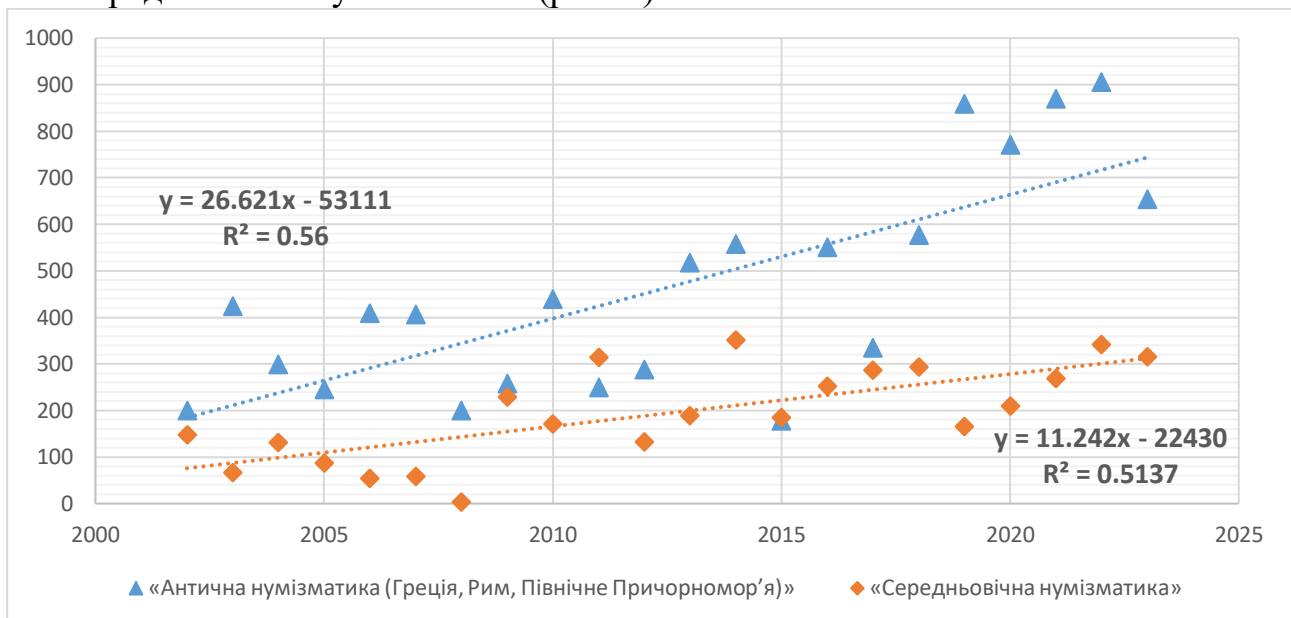

Рисунок 2. Динаміка обсягів публікаційної активності дослідників античної та середньовічної нумізматики (2002–2023 рр.)

Проведений аналіз динаміки публікаційної активності показав, що нумізматика, хоч і є вузькоспеціалізованою науковою дисципліною, продовжує демонструвати зростання кількості публікацій, особливо в міжнародних рецензованих виданнях, індексованих базою Scopus. Це свідчить про зростаючий інтерес до нумізматичних досліджень у світовій науковій спільноті та посилення міждисциплінарного підходу до вивчення історичних та культурних явищ.

Джерела та література

1. Пасічник Н., Ріжняк Р. Математико-статистичні методи в історичних дослідженнях. Кропивницький, ЦДУ ім. В. Винниченка, 2024. 160 с.